Posamezna štev. Din 1·50. Poštnina pavšalirana.

Št. 27. Ljubljana, v četrtek, dne 3. julija 1924. Leto II.

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . Din 50·— za pol leta . . „ 25·— mesečno . . . . Din 5·— za inozemstvo „ 80·—

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 5.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čekovni račun št. 13.236.

Napačna pot.

Leto 1918. je bilo za Slovence in za slovensko politiko veleodločilno. Država, s katero so bili Slovenci skozi stoletja tako tesno združeni, da slovenskim politikom starejše generacije nikdar niti na misel ni prišlo, da bi računali z možnostjo ločitve od tiste države, tista država je razpadla in slovenski voditelji so bili postavljeni čez noč pred rešitev problema, na katerega nihče nikdar niti mislil ni.

Po razpadu stare monarhije se je bilo treba odločiti ali še za pripadnost k ostankom stare države ali za priključitev h kaki drugi državi ali pa za boj za lastno državo.

Koncem svetovne vojne so se slovenski vodilni politiki z dr. Korošcem na čelu odločili, da za staro razpadajočo državo ne marajo več. Ta odločitev je bila z ozirom na tedanji položaj razumljiva. Stara država je ležala na tleh strta in premagana. Premagancem pa nikjer ne cveto rožice, ampak jih čakajo poleg vojnih izgub še težke žrtve v obliki vojne odškodnine. Če bi se bili slovenski vodilni možje torej odločili še za nadaljno pripadnost k stari državi, bi bili morali računati na vsak način najmanj z vojnoodškodninskimi žrtvami, z ozirom na vlogo Italije v svetovni vojni pa tudi s teritorijalnimi. Zato so te vrste odločitev zavrgli.

Začeti boj za drugo možnost, namreč za lastno državo, je bilo še težje. Za tak boj Slovenci niso bili nikdar pripravljeni. Zgodovinske tradicije za lastno državo niso imeli. Ravno tako pa tudi nikdar ni bila izražena želja po lastni državi med Slovenci in kar ni nikdar bilo niti zamišljeno, še manj pa z besedami izraženo, se ni moglo nenadoma razplamteti v svetel ogenj. Manjkalo nam je dalje tudi potrebnih stikov z vnanjim svetom, ki je za čine mednarodne važnosti zelo merodajen, kajti brez volje in pritrditve velikih držav mali narodi ne morejo graditi lastnih državnih hiš.

Preostala je torej le še ena rešitev, namreč priklopitev k eni ali drugi že obstoječih držav.

Bilo je čisto naravno, da je vsak mislil v danem slučaju v prvi vrsti na Srbijo. Za združitev slovenskega naroda s srbskim so bili merodajni idealni in materijalni razlogi. Slovenci smo del južnih Slovanov, Srbi so tudi južni Slovani. Druži nas torej krvno in jezikovno sorodstvo. Rekli so celo več, da si nismo samo sorodniki in bratje, ampak da smo eno. Srbija je imela dalje kot država sozmagovalka v tedaj merodajnem svetu velik mednarodni ugled. Srbija je imela močne zaveznike, je imela pravico do vojne odškodnine in beseda srbskih državnikov na mednarodni mirovni konferenci je že nekaj pomenila. To so bile velike prednosti in velike dobrine, ki so imele močno in veliko privlačno moč in silo. Zato je popolnoma razumljivo, da so se vodilni slovenski politiki leta 1918. izrekli za ujedinjenje s srbsko kraljevino. To ujedinjenje je bilo svečano proglašeno z državnim aktom od 1. decembra l. 1918.

Ujedinjenje s Srbijo in sicer brez pridržkov izrečeno, podpisano in potrjeno ujedinjenje je bil za Slovence in za bodočo politiko Slovenije velevažen čin. Za ta čin in za njegove posledice pa je bilo treba prevzeti tudi polno odgovornost pred ljudstvom.

Kdor se je izrekel za brezpogojno ujedinjenje z bivšo kraljevino Srbijo v enotno novo državo, si je moral biti na jasnem, da ne bo on gospodar v novi državi, v katero je prinesel skoraj samo politična pasiva, ampak da bo gospodar tisti, od čegar volje in pritrdila je bilo ujedinjenje v prvi vrsti odvisno. To pa je bila kraljevina Srbija. Mi slišimo dostikrat besedo, da smo se mi ujedinili s Srbi ne kot premaganci, ampak iz naše svobodne volje. Svobodna naša volja je sicer prav lepa stvar in je vse to prav lepo rečeno, toda vsa slovenska svobodna volja nam ne bi bila prav nič pomagala, če bi bili rekli takrat Srbi, da naše svobodne volje ne potrebujejo in da lahko gremo, kamor hočemo. Naša »svobodna volja« je dobila svojo moč in veljavo šele tedaj, ko so jo potrdili, priznali in sprejeli srbski državniki.

Srbski državniki so se dobro zavedali, da so s potrditvijo naše volje in s sprejemom Slovencev v državo prevzeli nase tudi veliko odgovornost in priznati se mora, kar je res, da so oni na podlagi te odgovornosti sprejete dolžnosti na mednarodni konferenci vestno vršili. Vsegamogočni niso bili, ampak dosegli so, kar se je pač v danih razmerah dalo doseči.

Kako pa je z odgovornostjo na naši strani? Slovenski politiki in predvsem Slovenska ljudska stranka kot najmočnejša politična stranka v Sloveniji so morali, ali bi vsaj bili morali vedeti, da ne morejo računati na gospodstvo nad državo, ki jih je sprejela v svoje okrilje. Voditelji te stranke, predvsem dr. Korošec, bi se bili morali zavedati, da bo skupni kralj srbski kralj, da bo imelo večino v skupnem parlamentu srbsko ljudstvo, da bo središče države Srbija in da bo glavno mesto nove države Beograd. **Tega bi se bili morali odločujoči možje v najmočnejši slovenski politični stranki zavedati, zavedati že takrat, ko so sklenili ujedinjenje, in iz te zavesti izvajati tudi vse posledice in za te posledice prevzeti tudi odgovornost.**

Voditelji SLS bi bili morali vedeti, da je v Srbiji odločilna in vodilna politična stranka radikalna stranka. Oni bi bili morali vedeti, da uživa v tej stranki njen voditelj Nikola Pašić svetoven ugled in doma neomejeno avtoriteto. Kdor pa ima skoro neomejeno moč v državimatici, ta jo bo imel tudi v novi državi, ki je bila stvorjena, kakor rečeno, šele s pristankom in s privolitvijo države-matice.

Razmerje Slovencev do nove države je postalo po svojem razvoju na las enako razmerju Slovencev do stare Avstrije. Tudi v stari Avstriji so bili Slovenci državljani, gospodje v državi pa niso bili Slovenci, ampak gospodoval je Dunaj. Tako se je zgodilo tudi po l. 1918. po ujedinjenju. Postali smo državljani, polnopravni in enakovredni državljani, nismo pa postali gospodje v državi ali celo nad državo, ampak gospodje so ostali oni, ki so nas k sebi sprejeli.

Kdor se zaveda tega dejanskega stanja, temu mora biti jasno, da je bila za Slovence po ujedinjenju l. 1918. mogoča samo ena politična taktika. Pamet je velevala, da se naslonimo Slovenci na gospodujoče činitelje v državi in da jih v vsakem oziru podpiramo. Kdor ne more biti gospod, ta mora služiti in kdor služi, mora služiti zvesto, da si ohrani z gospodarjem dobro razmerje. Služiti komu drugemu je sicer trda usoda, toda kogar ta usoda doleti, jo mora možko nositi.

Sprva je kazalo, da se bodo voditelji najmočnejše slovenske stranke te v danih razmerah edino mogoče in pametne politične taktike tudi posluževali in da si bodo pri najmočnejši srbski politični stranki ustvarili krepko zaslombo. **V svoji znani politični kratkovidnosti pa je dr. Korošec kmalu zapustil to pravilno in v danih razmerah za slovenske interese tudi edino mogočo pot in je zabredel v čisto nasprotno smer,** namreč v smer, ki si domišlja, da bo ona gospodovala nad Srbijo in ne Srbija nad nami. Kar namreč govore ti in oni ljudje o »sporazumu«, je prazna beseda, kajti gospodar mora biti in gospodar more biti le eden.

Kdor je l. 1918. priznal in podpisal akt o ujedinjenju, je moral vedeti, kaj podpiše. Moral je vedeti, da se s tem aktom v imenu Slovencev odreka lastnemu gospodstvu, ki je bilo pač nedosegljivo, in da se priključuje nekemu drugemu. Vedeti je moral dalje, da on ne bo gospodar, ampak neki drugi, ki mu bo dal v skupni državi toliko več pravic in ugodnosti, kolikor dostojnejše se bo obnašal. Politična doslednost bi zahtevala na podlagi tega spoznanja tudi primerno taktiko, s katero bi se bili dali doseči tudi lepi praktični uspehi in **smelo trdimo, da bi bili Slovenci danes dejansko že več kot avtonomni in da bi bila Slovenska ljudska stranka danes močna kot še nikoli ni bila, če bi njen voditelj dr. Korošec vedel, kaj je politična doslednost!** Kakor je Slovenija Pašiču in Srbom mila in draga, še milejša in dražja jim je gotovo Srbija, ker so na Srbiji mnogo bolj interesirani kakor na Sloveniji. Če bi bili pa Srbi z Nikolo Pašičem na čelu videli, da imajo v Slovencih, ki jih vodi dr. Korošec, zanesljivega zaveznika in trdno oporo, jih čisto gotovo tudi vidovdanska ustava ne bi bila ovirala, da bi bili dali Sloveniji in dr. Korošcu take privilegije, ki bi dejansko pomenili mnogo več kot avtonomija bivših deželnih zborov!

Voditelj Slovenske ljud. stranke pa se v svoji nedoslednosti ni poslužil te taktike, ampak je začel boj za avtonomijo in za revizijo ustave. Posledice vidimo in čutimo danes na svoji koži. Odgovoren za nje pa je dr. Korošec, čeprav se te odgovornosti namenoma noče zavedati. Zaveda pa se njegove odgovornosti ljudstvo.

Žalostni dogodki ob meji.

Na naši meji se je dogodil sledeči žalosten dogodek:

Razburjenje zaradi dogodka v Postojni se še ni prav poleglo, ko se je dogodil drugi italijanski napad. O tem napadu poročajo: Na meji Sorice nad Železniki na Gorenjskem je prišlo včeraj popoldne do novega tragičnega konflikta. Italijanski graničarji so brez vsakega povoda napadali našo finančno patruljo, ki je v izvrševanju svoje službe obhodila granico. Pripravnik finančne kontrole Florijan Gros in finančni stražnik Valentin Grehov sta bila zavratno ustreljena, učiteljiščnik Alojzij Primožič, ki se je slučajno nahajal v njuni družbi, pa je bil težko ranjen.

V sredo okoli 1. popoldne sta odšla pripravnik finančne kontrole Florijan Gros, doma iz Stražišča pri Kranju in ruski begunec, finančni stražnik Valentin Grehov, na mejo, da izvršita običajno službeno pot ob meji čez Trauh, Sedlo in Lajnar. Njima se je pridružil tudi sin nadučitelja v Sorici učiteljiščnik III. letnika, 18letni Alojzij Primožič, ki je bil namenjen na Porezen. Patrulja je šla nič hud ega sluteč, proti Poreznu. Nenadoma je začula ostro žvižganje in se radi tega ustavila. Približno 100 korakov pred seboj je opazila na kraju, kjer je meja še ne markirana in je ozemlje za obe državi sporno, tri italijanske finančne stražnike, ki so se bližali s puškami v rokah naglih korapov. Ko se je italijanska patrulja približala naši na tri korake, se je postavila v bojno pripravljenost in zaklicala v italijanskem jeziku: „Puške proč!“ Ko sta naša dva stražnika uvidela, da bi bil vsak odpor zaman, sta hotela odložiti puške, toda v tem hipu je že padel en strel. Sledil mu je takoj drugi, ki je stražnika Grehova podrl na tla. Na tleh ležeč je Grehov še dvignil roke, kar je storil tudi Primožič.

Gros je skušal Italijane prepričati, da ravnajo pregrešno, toda zaman. Počil je tretji strel, ki je zadel dijaka Primožiča v desno roko nad komolcem ter mu zdrobil kost. Videč, da je smrt neizogibna, ako ostane na mestu, je Gros naglo odskočil ter zbežal proti Sorici. Primožič mu je navzlic velikim bolečinam sledil. Italijani so ostali nemi, zato pa so tem brezvestnejše pričeli streljati za obema bežečima. Strel je sledil strelu, vsega skupaj jih je padlo okrog 20. Dijak Primožič se je v smrtnem strahu in izmučen od bolečin zgrudil za neki grm. Gros je hitel naprej. Ob meji je obležal Grehov, katerega ječanje je zamrlo za bežečima.

Ko je streljanje prenehalo, se je Primožič oprezno pomaknil iz svojega skrivališča. Grosa ni bilo nikjer. Hudo krvaveč in silno prestašen se je Primožič plazil po strmini v dolino ter je proti 4. uri prispel v Sorico na poveljstvo finančne straže, kjer je javil ves dogodek.

Komandir finnančne straže Ivan Namer je s petimi stražniki naglo odhitel na opasno mesto. Primožiča, ki je zelo oslabel, pa so doma za silo obvezali ter pozneje odpravili v ljubljansko bolnico.

Finančna straža je medtem prihitela na Trauh in klicala ob stražnika po imenu. Toda nikdo se ni odzval... Ko je iskala naprej proti planini Lajnar, je zapazila tri oborožene laške graničarje. Približala se jim je ter jih v[illegible] ali so morda videli našo patruljo in ali vedo, kje sta naša stražnika. Italijani so cinično odgovorili: „Kaj vemo mi! Poiščete si jih!“ in so naglo izginili v megli, ki je pričela valovati v gorah. Naši patrulji ni preostalo nič drugega, kakor iskati naprej, kar je bilo radi megle še posebno težko.

Kmalu je čul komandir Namer slabotne klice na pomoč. Nedaleko od mesta, kjer se je nahajala patrulja, so našli končno pripravnika Grosa, ležečega v krvi na tleh. Bil je brez puške. Imel je še toliko moči, da je povedal sledeče: Kmalu potem, ko se je obrnil v beg, ga je zadel strel v prsa. Padel je na tla. Za njim so prihiteli italijanski graničarji, ki so smrtno ranjenega še pretepali, vzeli njegovo puško ter ga brez pomoči pustili ležati.

Komandir Namer je takoj dal splesti iz vej zasilno nosilnico, poskušal je ustaviti Grosu kri ter mu napraviti na prsih obvezo. Gros je kmalu nato vsled slabosti onesvestil. Tovariši so ga naložili na nosilnico ter hiteli ž njim v dolino, da mu — če mogoče — rešijo življenje. Toda pot je bila predolga. Predno so dospeli v Sorico, je ubogi Gros, ne da bi še enkrat spregovoril izdihnil.

Del patrulje je iskal Grehova. Našli so ga končno — v krvi, mrtvega. Umrl je brez pomoči. Tudi Grehova so pozneje prenesli v Sorico, kjer bo jutri pokopan.

Italijanski graničarji niso le zavratno napadli in streljali na naše graničarje, oni so svoj zločin še podvojili ter so Grehova in Grosa, ko sta bila težko ranjena, pustili brez pomoči umreti. Grosa pa so pred smrtjo še pretepli!

Po nalogu državnega pravdništva se je v četrtek podala v Sorico posebna sodna komisija iz Škofje Loke, obstoječa iz sodnika Battista ter zdravnikov drja. Hubada in dr. Fajdige. Trupli Grosa in Grehova sta bili obducirani ter je komisija natančno ugotovila način njune ustrelitve.

Popoldne je odšla v Sorico posebna preiskovalna komisija, sestoječa iz okrajnega glavarja v Kranju Žnidaršiča, orožniškega majorja Barleta ter prideljenega zapisnikarja. Z italijanske strani je naznanjena enaka komisija, da se strahoviti zločin skupno preišče.

V četrtek popoldne je prispela v Sorico naša komisija, da preišče dogodek na meji. Komisija obstoja iz okr. glavarja Žniderščiča ter orožniškega majorja Barleta z osmimi možmi žandarmerijske stanice in finančne kontrole. Ko je naša komisija na stezi pred mejo iskala naznanjeno, na mejo dirigirano italijansko policijo, je bila od italijanske patrulje napadena in obstreljevana. To se je zgodilo ob 15.50 popoldne. Le slučaju se je zahvaliti, da ni bil komandir orožniške stanice iz Podporezna g. Zupan zadet v glavo. Naša komisija se je radi tega takoj nato vrnila v Sorico.

Občinske volitve v Sloveniji.

Koncem preteklega meseca in začetkom tekočega so se vršile v mnogih slovenskih občinah občinske volitve.

Izide občinskih volitev so razni dnevni listi pojasnjevali in razlagali različno, pač po svojih strankarskih vidikih. Demokratsko časopisje je ugotavljalo, da je število demokratskih glasov znatno poskočilo in je na podlagi naraščanja za demokratsko stranko oddanih glasov slavilo svojo zmago, časopisje Slovenske ljudske stranke pa je oznanjalo veličastne zmage Slovenske ljudske stranke, ker da je dobila Slovenska ljudska stranka večino občinskih odborov in s tem tudi občin v svoje roke.

Kaj nam pa kaže mirno in stvarno presojanje položaja? Časopisje Slovenske ljudske stranke se hvali, da je dobila SLS v svoje roke večino občin. Tej trditvi se ne da ugovarjati. Vprašanje pa je, kako jih je dobila?

Nepobitno dejstvo je, da je število za SLS oddanih glasov padlo. Ni sicer padlo tako, da bi bila SLS izgubila tudi še občine same iz rok, ampak padlo je. To pa je važen političen dogodek, ki pomenja, da se med slovenskim ljudstvom nekaj izpreminja.

Ne bomo se menda preveč motili, če trdimo, da je glavni vzrok padca števila za SLS oddanih glasov nezadovoljnost ljudi s sedanjo politiko SLS. Nezadovoljno je danes vse, kmetje in delavci, trgovci in obrtniki. Vsi ti so pričakovali, da jim bo zmaga SLS pri zadnjih državnozborskih volitvah nekaj prinesla. Prinesla pa jim ni nič. Slovenski parlamentarni zastop je prišel iz Belgrada na parlamentarne počitnice praznih rok. Praznih rok pa slovensko volilstvo ni pričakovalo in zato se je začel v mišljenju ljudstva notranji preokret, čegar prvi izraz vidimo v izidu zadnjih občinskih volitev.

Če se pa začne majati ljudsko politično prepričanje, nastane vprašanje, na katero stran se bo ljudsko mnenje obrnilo. Narast demokratskih glasov je važen znak v tem oziru. To bi pomenilo, da se ljudstvo hoče nagniti na desno in sicer na skrajno desnico. Toda nekaj je, kar nam da misliti tudi v tem oziru in vsled česar mi naraščanja za demokratsko stranko oddanih glasov ne precenjujemo. Pri občinskih volitvah sta se namreč borili za zmago pravzaprav dve stranki, ki si stojita **skrajno** nasproti. **Ni pa bilo nikjer nobene srednje poti.** Zato so bili vsi, ki so bili s politiko svojih dosedanjih zastopnikov nezadovoljni, takorekoč **primorani,** oddati svoje glasove **samo eni** nasprotni stranki, ker jih več bilo ni. Če pa bi bila kje kakšna srednja plat, bi bila ta gotovo potegnila mnogo glasov nase.

Slovenci po svoji naravi in po svoji zgodovini niso prav nič prevratni. Slovenci so zadovoljni z malim. Navadno nihče ne zahteva več kakor toliko, da mirno živi in v miru izvršuje svoja dnevna opravila. Za »visoko« politiko se večina našega ljudstva ne briga. Zato je malo verjetno, da bi slovenski kmetje hoteli slediti kakšnim revolucijonarnim strankam, ravno tako malo verjetno pa je tudi, da bi se obrnili na skrajno nasprotno stran.

Zato smatramo, da je najvažnejši znak izida zadnjih občinskih volitev **pričetek nekega preobrata v notranjosti in preobrata v miselnosti** slovenskih ljudi. Vsak tak preobrat pa se vrši zelo polagoma. Navadno se stvar razvija tako, da se ljudje vržejo najprej iz ene skrajnosti v drugo, potem pa se ustavijo na neki srednji točki, kakor se ustavi tudi nihalo na stenski uri na sredi. Srednja pot, najboljša pot — pravi pregovor.

Položaj.

Središče političnega življenja se je premaknilo iz Belgrada na Bled, odkar biva kralj Aleksander na blejskem letovišču. Na Bledu se vrše politične konference in važni sestanki vodilnih politikov, ki utegnejo postati velikega pomena za nadaljni razvoj političnega življenja v naši državi.

Na Bledu je kralj sprejel v avdijenci že celo vrsto ministrov. Sprejel je ministra vnanjih zadev Ninčiča in ministra Pribičeviča. Najvažnejše pa so bile avdijence ministrskega predsednika Nikole Pašiča.

Nikola Pašič biva na Bledu kot kraljev gost in stanuje na povabilo kraljevo v kraljevi vili. To povabilo tolmačijo splošno kot izraz velikega zaupanja, ki ga uživa še vedno Nikola Pašič pri vladarju.

Pašič je kralju gotovo natančno poročal o vnanjem in notranjem položaju naše države. Splošna evropska politika doživlja velike izpremembe. Na Francoskem je prišla na krmilo nova vlada, ki se od prejšnje po svojem programu in po svojih ciljih bistveno razlikuje. Prijateljstvo, ki veže našo državo že od nekdaj, zlasti pa po svetovni vojni, na zavezniško Francijo, je postalo vsled izpremembe v Franciji jako važna politična zadeva, ki zahteva največje obzirnosti. V Londonu se bo dalje vršila velika konferenca, ki bo obravnavala tudi za našo državo velevažno vprašanje ureditve plačevanja vojne odškodnine od strani Nemčije. Za našo državo in za naše finance ni vseeno, če bo dobivala naša država še zanaprej velike dobave iz Nemčije na račun vojne odškodnine ali pa se bodo dobave ustavile. Razmerje do Rusije bo končno tudi treba urediti na tak ali na drugačen način. V Pragi pa se bodo sestali že te dni zunanji ministri onih držav, ki tvorijo Malo antanto, v kateri je naša država važen činitelj. Vse to so važne zadeve, o katerih je moral Pašič kralju poročati.

Nič manj važen pa ni razvoj notranjepolitičnih dogodkov. Parlament ne dela, ker je politika opozicije popolnoma nasprotna politiki vlade, da ni mogoče zlepa najti srednje poti. Z delom pa se enkrat vendar mora pričeti, ker življenje teče svojo pot naprej in ne prenese predolgega zastoja v parlamentarnem delovanju. Težavna naloga predsednika vlade je, da svetuje kralju izhod in rešitev, ki bo omogočila zopet redno parlamentarno delovanje. Splošno prevladuje mnenje, da so edini izhod iz sedanjega položaja nove volitve, da bo zopet ljudstvo imelo priliko povedati svoje mnenje. Opozicija pa zopet zatrjuje, da volitve niso potrebne, češ da ima opozicija v parlamentu večino. Med tema dvema rešitvama bo moral najti predsednik vlade pravo, da svetuje kralju to, kar je za splošnost najboljše.

Tekom prihodnjih dni se vrne Nikola Pašič v Belgrad, kjer bo ministrom poročal o tem, kar se je bil dogovoril z vladarjem na Bledu. Kar bo sklenil ministrski svet na podlagi Pašičevih razgovorov z vladarjem, bo končnoveljavna rešitev. Razpletu sedanje krize se bližamo naglo.

Politični pregled.

Angleška vlada doživlja v parlamentu poraz za porazom. Listi so poročali, da je te dni doživela že svoj sedmi parlamentarni poraz. Kljub vsem tem porazom pa angleška vlada ne odstopi, ker ne smatra teh porazov za nezaupnice vladi, ampak samo kot neke vrste male nesreče. V Angliji imajo namreč sedaj v parlamentu tri stranke, od katerih nobena nima večine. Relativno najmočnejša straka je Delavska stranka, katere voditelj Macdonald je ob enem ministrski predsednik. Delavsko stranko podpira včasih liberalna stranka, včasih pa konservativna. Če pa gre delavska vlada v kakšni točki predaleč, se združijo liberalci in konzervativci in glasujejo samo proti posameznim vladnim predlogom, ne pa proti vladi kot taki. Tega načina parlamentarnega življenja doslej Angleži niso poznali, vse pa kaže, da je ta sistem jako praktičen. Tudi za naše razmere ne bi bil napačen, ker imamo v parlamentu veliko število strank. Če bi naše stranke presojale vsak vladni predlog po njegovi notranjosti in ne samo po strankarskih ozirih, bi ostala lahko jako dolgo ena vlada na krmilu, kar bi pomenilo stalnost v vladi, parlament pa bi lahko nekaj naredil, česar pa danes ravno ni.

Razmerje med Francijo in Nemčijo se utegne v doglednem času znatno izboljšati. Nova francoska vlada ni več tako nepopustljiva napram Nemčiji kakor je bila prejšnja, ampak je [illegible]ljena z Nemčijo se sporazumeti na podlagi posebnega načrta za plačevanje vojne odškodnine, ki ga je izdelala nalašč za to sestavljena komisija pod vodstvom ameriškega generala Dawesa. Razun tega se bo morala Nemčija podvreči posebni kontroli, da se ne bo izdelovalo v nemških fabrikah na skrivaj orožja. Nemška vlada je že izjavila, da se hoče tej kontroli podvreči. Vsa vprašanja, ki so v zvezi z rešitvijo spora med Francijo in Nemčijo in pa z rešitvijo odškodninskega vprašanja, bo reševala posebna konferenca v Londonu, katere se bodo udeležili tudi Amerikanci.

Volitve za predsednika Zedinjenih držav. Velika severoameriška državna zveza se pripravlja na volitve za novega predsednika. V Zedinjenih državah volijo predsednika vsaka 4 leta. Volijo ga pa že eno leto pred potekom službene nobe starega predsednika. Sedaj je volilna kampanja v Ameriki v polnem jeku. Stojita si nasproti dve stranki, republikanska in demokratska. To pa nista stranki v našem pomenu besede, ker so ameriški „republikanci“ ravno tako „demokratični“ (v splošnem pomenu besede) kakor ameriški „demokratje“ in „demokratje“ ravno tako „republikanci“ kakor „repulikanci“, ampak to so slučajna imena za dve veliki gospodarski skupini. Ena izmed teh skupin je n. pr. za prost uvoz in izvoz, druga je za carinsko zaščito. Razlike med obema so torej samo gospodarskega značaja. Bodoča gospodarska politika Amerike bo torej taka, kakor jo bo zastopala pri volitvah zmagujoča stranka. Zato je čisto naravno, da v dobi take negotovosti fabrike v Ameriki prenehajo z delom, ker nihče ne ve, kakšen bo bodoči gospodarski razvoj. Za izseljence, tudi za naše, ki so večinoma navezani na zaslužek v fabrikah, doba volitev v Ameriki ni prijetna, ker jih pride mnogo ob svoj zaslužek.

Napetost med Ameriko in Japonsko. Nasprotje med Ameriko in Japonsko se vedno bolj poostruje. Vzrok napetosti med obema državama je gospodarsko izkoriščanje ogromnih naravnih zakladov, ki jih krije v sebi Kitajska. Te zaklade bi radi izkoriščali japonski in ameriški kapitalisti. Iz tega nasprotja so pa nastali posamezni majhni prepiri in zbadanja, ker hoče drug drugemu nagajati. Tako so nedavno v Ameriki sprejeli nov priseljeniški zakon, ki prepoveduje Japoncem vseljevanje v Združene države.

Ta zakon je naravno vzbudil na Japonskem hudo kri in Japonci so začeli bojkotirati ameriško blago. Taki zbadljaji se vedno ponavljajo. Da pa taka mala nesoglasja niso brez pomena, se vidi iz okolnosti, da gradi Amerika z veliko naglico vedno nove vojne ladje, ravno tako pa tudi Japonska. Oboroževanje na obeh straneh narašča. Če pristavimo še to, da tudi Angleži utrjujejo svoje veliko pristanišče v Aziji Singapur, čegar gotovo ne delajo brez vzroka, vidimo, da položaj na daljnem vzhodu ne obeta mnogo dobrega za bodočnost.

V Italiji je povzročil umor socijalističnega poslanca Matteotija velike izpremembe. Mussolini je bil vsled tega zločina, ki so ga dali izvršiti laški fašisti na zelo odličnih mestih, primoran več ministrov in visokih fašistovskih uradnikov odsloviti, na njihovo mesto pa so prišli zmernejši elementi. Mussolini se mora sedaj na vso moč truditi, da popravi ugled svoje stranke in tudi svojega v inozemstvu, ki je nad Matteotijem zagrešen zločin soglasno obsojalo.

Politične vesti.

+ **Jugoslovani.** Če čitaš »Slovenca« in si ga ogledaš natančneje, vidiš, da se tiska v **Jugoslovanski** tiskarni, ki je v zvezi z **Jugoslovansko** knjigarno, zveš iz prejšnjih letnikov, da se je osnovala tudi **Jugoslovanska** ljudska stranka, da obstoja **Jugoslovanska** strokovna zveza itd. — »Ampak, to so samo besede,« je rekla lisica, ko je našla paternošter, »ki pa bodo morebiti še kdaj potrebne.«

Občinske volitve. Pri zadnjih občinskih volitvah je SLS na glasovih občutno nazadovala. To je edini uspeh državniške modrosti današnjih voditeljev SLS.

— **Avdijence na Bledu.** Kralj Aleksander je sprejel na Bledu v avdijenci gg. vseuč. prof. Slaviča in dr. Brejca, Izročila sta mu tiskano poročilo o zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani. — Nekaj dni pozneje je sprejel kralj v avdijenci načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca. Listi poročajo, da je bila ta avdijenca zelo kratka in da je potekla brezuspešno. — Skoro istočasno kakor ministrskega predsednika Pašiča in dr. Korošca je sprejel kralj v avdijenci tudi ministra n. r. dr. Žerjava. Vse te številne avdijence dokazujejo, da se pripravljajo važne stvari.

Danes tako, jutri tako. V Belikrajini so imeli občinske volitve. Za mesta občinskih odbornikov in županov sta se potegovali dve stranki, SLS in demokratje. SLS pa se v Beli krajini menda ni čutila posebno močne, ker se je zbala vplivov s sosedne Hrvaške. Da pridobi tudi glasove tistih kmetov za sebe, ki vlečejo na radičevsko stran, so razposlali svojim zaupnikom navodila, naj agitirajo med ljudmi z zatrdilom, da je SLS republikanska stranka. Besedilo tega navodila je objavilo „Jutro". — Malo dni kasneje pa je šel k kralju v avdijenco dr. Brejc in skoro takoj za njim pa dr. Korošec! Kako dolgo bodo ljudje še verjeli taki dvoličnosti?

Zaplemba. Predzadnjo in zadnjo številko „Avtonomista" je državno pravdništvo zaplenilo.

Obtožba. Proti Radiču in nekaterim tovarišem je dvignilo državno pravdništvo obtožbo radi raznih protrdržavnih dejanj, ki jih je glasom obtožnice zakrivil tekom zadnjih let.

— **Angleško brodovje v Dubrovniku.** Kakor poročajo splitski listi, prispe dne 31. t. m. oddelek angleške mornarice Sredozemskega morja v Dubrovnik ter ostane v tamkajšnjem pristanišču do 4. avgusta. Ta oddelek sestoji iz 6 superdreadnoughtov, vsak po 25.000 ton ter 16 manjših edinic. Na ladjah se nahaja 550 oficirjev in 6500 mornarjev. Sprejel jih bo kraljev zastopnik, ki priredi gostom na čast slavnosten banket v kraljevem dvorcu. V imenu naše mornarice bo pozdravil angleške goste admiral Prica. Mestna občina in razne korporacije prirede razne svečanosti, pri katerih bo sodelovala tudi godba kraljeve garde. To je prvi službeni pohod angleške mornarice naši državi.

Domače vesti.

— **Proslava osvobojenja Prekmurja.** Dne 12. avgusta poteče pet let, odkar je Jugoslavija s prekmurskimi dobrovoljci definitivno osvobodila Prekmurje. V proslavo zgodovinskega dne priredi Zveza prekmurskih dobrovoljcev dne 10. avgusta v Beltincih veliko vsenarodno slavnost, h kateri pravkar vabi vsa narodna društva, korporacije in stranke. Dne 13. julija se vrše v ta namen v Murski Soboti ob devetih v dvorani Dobray dobrovoljsko zborovanje, na katerem se bo podrobno razpravljalo o beltinski slavnosti. Predsednik organizacije prekmurskih dobrovoljcev, ki ima okrog 100 članov, je g. Pavle Horvat, zasebnik v Bratoncih pri Beltincih, kjer imajo tamošnji bližnji prostovoljci vsako četrtletje svoje redne sestanke. Za proslavo petletnice v Beltincih je zamišljeno na predvečer kratko zborovanje dobrovoljcev s koncertom, ki se ga udeleže zastopniki dobrovoljcev iz Maribora, Ljubljane in Zagreba, naslednji dan maša za padle junake, nato slavnostni govor, popoldne pa velika ljudske veselica.

— **Nov radikalni list v Mariboru.** Včeraj je v Mariboru izšla prva številka novega radikalnega lista »Narodni Gospodar«. List bo izhajal na 4 straneh vsak teden enkrat.

— **Mariborski »Tabor«** je začel izhajati samo na dveh straneh. Pravi, da je to samo začasno iz tehničnih razlogov.

— **Nov tednik** prične izhajati ta teden v Ljubljani. Imenoval se bo »Slovenski dan« in izdajal ga bo znani Miha Koren v Trbovljah.

— **Strela je ubila** dne 1. t. m. v Gašniku posestnika Ungerja, njegovega sina pa so nezavestnega prepeljali v mariborsko bolnico. Unger je zapustil vdovo in več nepreskrbljenih otrok.

— **Samomor našega rojaka v Ameriki.** V Clevelandu se je nedavno na svojem domu ustrelil Ignacij Herbst, oče 7 otrok, rodom iz Retja na Dolenjskem. Omračil se mu je um.

— **Predavanja o gozdarstvu.** Na iniciativo udruženja gozdarskih dijakov je ministrstvo za šume in rude izdalo odlok, glasom katerega s naroča organom gozdnih uprav, da prirejajo poljudna predavanja o gojenju in čuvanju gozdov.

Za gospodinje.

Kako prihraniš na elastiki. Otročje hlačice imajo skoro vse spodaj elastiko, da se primejo noge. Elastika pa ne traja dolgo, posebno če pride večkrat v perilo. S pranjem in kuhanjem se uniči in treba je zopet nove elastike, ki je precej draga. Pretaknimo rajši trak skozi in med oba konca traka prišij samo kratek konček elastike. Pri pasu je dovolj, če jo všiješ pet palcev, za okrog nog jo je treba pa še manj. Drži ravno tako dobro, stane pa precej manj.

Da se lonček ne prevrne. Če greješ kaj malega v posodici, ki ne more stati nad plamenom in se rada prekucne, je najboljše, če postaviš čez luknjo kos mreže. Taka mreža, kakršna je za okna, je dovolj trdna. Na mreži stoji varno še tako majhna posodica, ne da bi se prekucnila. Pazi pa, da se ne opečeš, kadar mrežico odstraniš.

Kako povečamo svetlobo svetilke. Steni namočimo v dober in močan kis. Ko je dobro prepojen, ga posušimo; tako pripravljen stenj bo dajal veliko močnejšo luč.

Juha iz čebule in špinače. Vzemi odrezek slanine, tričetrt čaše zrezane čebule, ravnotoliko sesekljane špinače, dve čaši mleka in malo paprike. Slanino zreži na majhne koščke, katere razcvri. Mast odlij. K razcvrti slanini stresi čebulo in špinačo. Zalij vse z vrelo vodo ter kuhaj dvajset minut. Med tisto mast, ki si jo odlila, stresi moko ter tako dolgo mešaj, da ni več v kupčkih. Stresi med prvo jed in kuhaj še pet minut potem, ko si mleko prilila. Komur se mleko upira, lahko to juho tako skuha, da rabi samo vodo mesto mleka .

Špinačni senčivi. Skuhaj špinačo kakor navadno, da je skoro vsa mokrota popita, kadar je špinača kuhana. Zreži jo na drobno. V peči zarumeni narezke kruha, naloži na vsak kos opečenega kruha nekaj špinače. Po vrhu pa potresi sira, kakršnega imaš najrajši.

Peteršiljeva juha. Dve lepi peteršiljevi korenini osnaži, zribaš in pražiš na masti, dodeneš 2 zvrhani žlici zelenega, sesekljanega peteršilja, nato zalij z juho ali vodo in pusti vreti. Nato v juho zakuhaj ribano kašo, ječmenček ali nekaj žlic zdroba. Toda ne gosto.

Tržne cene.

Ljubljanski živinski sejem (2. julija). Dogon 380 konj, 90 volov, 76 krav, 16 telet in 270 prašičev. Povprečne cene za kg žive teže v Din: voli I. do 13.50, II. 12.50, III. 11—12, krave za klobase 7—9. Prasci, plemenski, okrog 6 tednov stari, od 250 Din dalje komad. Cene goveji živini so znatno padle. Istotako konjem. Povprečno dober konj se je dobil za okrog 6500 Din, dočim je stal konj enake kakovosti na prejšnjem sejmu okrog 10.000 Din. Teleta so se tržila po 15—16 Din za kg žive teže. Kupčija je bila prilično živahna. Trgovali so največ domači mesarji in kmetje sami med seboj.

Cene kožam. Goveje kože težke za kg 20 Din, goveje kože lahke 16 Din, telečje kože 25 Din. Od 1. t. m. so kože padle in sicer težke goveje za 5 Din, lahke za 4 Din in telečje za 6 Din pri kg. Zato so pa tudi cene živini nekoliko padle.

Tržne cene v Mariboru. Novi tržni cenik izkazuje v glavnem malo sprememb. Čudno je, da izkazuje podraženje žita in moke za povprečno 25 para in sicer: pšenica 3.50 (3.25) za kg, rži 3.50 (3), ajda 304 (3), pšenična moka št. „0" 6 (5.75), št. „2" 5.25 (5), št. „5" (4.50), št. „6" 4.50 (4), pocenilo se je proso 3.50 (4), ješpren 6 (6.50). Podražilo se je novo vino 14—20 (12—15), sladkor v kristalu 19.50 (18.50) v kockah 22 (21), kvas 35 (33), bučno olje 34 (33). Pocenila se je zelenjava, zgodnji krompir od 9 na 3.50—5. Na trgu se v novejšem času sicer nahajajo za glavna živila tržne cene, katerih pa se navadno nihče ne drži.

Gospodarstvo.

Plimetke in sulmtalke.

V zadnjih dveh desetletjih so se po naših krajih tu in tam vpeljale grahaste kokoši, znane z imenom plimetke (Plymouths-Rocks, izgovori plimesroks), ki pa danes zopet izginjajo kakor razne druge pasme, ki so se tekom časa pojavile po naših krajih. Našim gospodinjam so plimetke ugajale vsled svoje lepe vnanjosti, dobre vtrjenosti in drugih lastnosti. Te kokoši so se izkazale dobre za meso, za nesenje, za valenje in kot dobre koklje za piščeta torej v vseh tistih lastnostih, ki jih cenimo in nahajamo pri srednje težkih pasmah. Le jajca so bolj drobna in tudi meso ni tako okusno kakor pri domačih in štajerskih kokoših, kar lahko sodimo tudi po rumenih nogah, ki jih imajo plimetke. Tudi so se za rejo zunaj na kmetih manj izkazale, kakor naše domače kokoši. Ker so plimetke postavnega in čvrstega života in vrhutega lepega perja, veljajo danes v rokah ljubiteljev lepe perutnine bolj kot lepotična kakor kot hasnovita pasma.

Vse te lastnosti, ki jih imajo plimetke za gospodarski užitek, imajo tudi naše štajerske kokoši, znane pod imenom sulmtalke s svojimi rdečimi detelini in pšeničnobarvanimi putkami. Te živali imajo še to prednost, da so pristne domačinke, torej živali, ki se za naše kraje in za naše razmere najbolj prilegajo in katerim moramo že zaraditega dati prednost pred plimetkami. Sulmtalke dajejo razentega tudi lepša jajca, lepša piščeta in boljše meso.

Plimetke so ameriškega izvora in ker so dobro utrjene, se tudi po naših krajih dosti dobro udomačijo. Vendar jim manjka rodnih tal in z njimi vred tistih pogojev, da bi se mogle pri nas trajno dobro ohraniti v svojih lastnostih. Sčasoma začno pešati, in ker jim manjka pogojev izvirnih tal in s tem vred tudi tiste krvi, ki bi bila potrebna za njih osvežavanje, nam naravno nazadujejo v svojih prvotnih lastnostih. Nasprotno pa imamo v sulmtalkah domačo kri, ki jo z najboljšim uspehom gojimo in lahko samoizsebe še izdatno izboljšamo v prihodnje. Treba le, da jo s skrbnim odbiranjem in smotreno rejo in strežbo izpopolnjujemo. Potreben plemenski material imamo doma.

Sulmtalke se zbog svojih dobrih lastnosti tudi čim dalje bolj širijo in je le želeti, da jih povsod redimo.

(Po „Kmetovalcu").

g **Prva zadruga za zavarovanje živine (govedi) v mariborski oblasti** se je ustanovila v nedeljo dne 29. junija na Loznici pri Mariboru. Lepo obiskanega ustanovnega občnega zbora pri Rottnerju se je udeležil tudi g. inž. Vrenko imenom mariborskega velikega županstva. O ustroju in delovanju

Kupim

vsako množino **tramov** in vseh vrst **rezanega** in **okroglega** lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod **»Prodam«** na upravo »Ljudskega tednika«.

Nedvomni znaki

»Pravega :FRANCKOVEGA: kavnega pridatka« in sicer: ime »Franck« in »kavni mlinček« izražajo se posebno na novi, rjavo-modrobeli etiketi za zabojčke. — »Pravi :FRANCK: z mlinčkom« je nenadkriljiv v aromi, okusu in izdatnosti. —

zavarovalnih zadrug za živino je poročal v imenu celjske Zadružne zveze ravnatelj g. Lešničar, na kar je bila sklenjena ustanovitev in je bilo izvoljeno prvo načelstvo s posestnikom g. Lešnikom na čelu. Zanimivo je, da so kmetovalci tam sami napravili podporno društvo, za katerega so plačevali redne prispevke in ki je dajalo podpore v slučaju nesreč pri živini. Kdor se za ustanovitev nadaljnih takih zadrug zanima, se naj obrne na Zadružno zvezo v Celju.

g **Načrt uvozne carinske tarife dovršen.** Komisija, ki je v Generalni direkciji carin izdelovala načrt uvozne tarife, je dokončala svoje delo. Načrt je predložen ministroma za finance in za trgovino in industrijo na proučevanje. Nova uvozna tarifa določa znatno povečanje carinskih postavk na poedine uvozne predmete.

g **Izredno dobri izgledi žitne žetve v Južni Srbiji.** Po informacijah ministrstva za poljedeljstvo in vode se pričakuje v Južni Srbiji izvrstna žetev. Pridelek pšenice, turščice, ovsa in ječmena se ceni, da bo za 50% večji od lanskega. Tudi krompir in fižol obetata izvrstno letino. Le sadja bo malo, ker ga je vzelo pomladno hladno vreme.

g **Lesna industrija v Hrvatski in Slavoniji.** Savez industrijalaca v Zagrebu je obelodanil statistiko svojega članstva .Iz te statistike posnemamo, da je najmočnejša panoga industrije lesna. Ta ima 39 podjetij s kapitalom 221,880.000 dinarjev in z rezervami 63 milijonov 971.447. Z ozirom na izvoz je lesna industrija najmočnejša. Za 20 podjetij je znašal lani izvoz 26.010 ton v vrednosti 167,727.459 dinarjev. V 39 podjetjih lesne industrije, včlanjene v Savezu industrijalaca v Zagrebu je zaposlenih 17.709 delavcev in 1512 delavk, ter 1488 uradnikov in nameščencev.

g **Suša uničuje polja v Rusiji.** Kakor doznava »Russpress«, je položaj v guberniji Caricin katastrofalen. Vročina dosega višino 46—48 stopinj. Posevki in travniki se sušijo. Spričo pomanjkanja krmil se živina razpečuje po smešno nizkih cenah. Ravno takšna poročila prihajajo iz Rostova od Donu (Južna Rusija), Stavropola (Severna Kavkazija), Voronješa (Centralna Rusija), Sevastopola (Krim) in Kurgana. Kmetje nikjer ne marajo prodati žita. Cene živini silno padajo, a žitu rastejo.

g **Gojenje tobaka v naši državi.** S kulturo tobaka se je pečalo l. 1922. 23.021 družin, ki so zasadile na 4,161.04 ha površine 442,962.110 tobakovih sadik. Leta 1923. pa je narastlo število družin, ki so gojile tobak na 35.120. Posejanih je bilo 840,496.037 tobakovih sadik na površini 7.796.5 ha.

g **Ruski državni proračun** izkazuje za l. 1924. 1750 milijonov zlatih rubljev dohodkov in 2150 milijonov zlatih rubljev izdatkov, torej deficita v znesku 400 miljonov zlatih rubljev, ki se bodo pokrili na polovico z emisijo, na polovico pa z kreditnimi operacijami.

Raznoterosti.

r **Prenašanje bolezni po muhah.** Sedaj je pravi čas, da se začne uspešna borba proti muham. Muhe ne spadajo v hišo. Roj muh v hiši je znak neznažnosti. Radi svojih običajev je muha najbolj odurna žuželka, s katero človek prihaja v dotiko. Zaraja se v nesnagi in živi in se redi v nesnagi vse nadaljne dni svojega življenja, da okuži človeku njegovo hrano in širi bolezni. Hišna muha je vztrajen požeruh, ali njena paša je precej počasna. Lazi po jedilih in na teh izletih utegne nositi s seboj, zlasti na kocinah svojih nog, klice nalezljivih bolezni, jajčeca parasitov in organično nesnago. Ko muha poseti vašo mizo, odlaga to nevarno snov na vašo hrano. Ako gre taka okužena hrana v želodec, se utegne razviti kaka nevarna bolezen. Letokrog hišne muhe ni obsežen. Morda redkokdaj odletava dalje kot pol kilometra od svojega vališča in običajno ostane sto do tristo metrov okoli kraja, kjer se je zarodila. Kjerkoli so muhe, lahko sklepamo, da so se zaredile v najbližji okolici. Kjer se muhe lahko svobodno gibljejo med straniščem in jedilno mizo, utegnejo okužiti vsako vrsto hrane. Zlasti mleko je dostikrat predmet takega okuženja in našel se je večkrat legar, ki je imel svoj pričetek v mlekarnah, ki niso bile preskrbljene s potrebnimi sredstvi za odstranitev odpadkov. Hrana, ki jo kupite v prodajalni, prenapolnjeni muh, utegne tudi biti okužena in ako jo jeste surovo, more provzročiti kako bolezen. Tudi kuhana hrana utegne biti okužena po skuhanju. V tem tiči velika nevarnost za okuženja s strani muh, smo vendarle podvrženi nalezbi legarja radi nemarnosti drugih. Radi tega je zatiranje muh zadeva, za katero morajo skrbeti vsi ljudje. — Druga jako navadna infekcija, ki jo muha prenaša, je poletna driska. Ta bolezen se bolj poprijema otrok, ali tudi odrasli so ji podvrženi. Le potom skupnega prizadevanja vseh stanovalcev in zdravstvenih oblasti in organizacij je mogoča popolna iztrebitev muh. Najprej treba uničiti vsa zarejališča muh; brez tega koraka vse drugo nič ne pomaga. Zato moramo paziti na čistoto. Treba preprečiti kopičenje odpadkov in smeti in skrbeti za pravilno odpravo istih. Že mali kupček smeti utegne služiti kot zarejališče neštevila mušnih ličink; iz tega je razvidna velika važnost snage. Vse hišne smeti moramo spravljati v posode, kamor naj ne prodira ni zrak ne voda; posode morajo biti tesno zaprte ali pokrite, tako da ne muhe ne druga golazen nima pristopa do smeti. Kopičenje smeti okolo hiše je krivo, da se muhe zarede. To velja tudi o javnih smetiščih. Neomrežena hiša in neobvarovano stranišče izven hiše ustvarjata nevarnost, ki je nobena družina ne bi smela prezreti. Mreže na oknih seveda ne zadrže vseh muh, ali večina ne more v hišo in nevarnost bo za toliko manjša. Vsaka soba v hiši bi morala biti omrežena; ako ni mogoče omrežiti vseh sob — pa vsaj kuhinja in obednica naj bo opremljena z mrežami. V slučaju bolezni treba zlasti obvarovati spalnico, kjer bolnik leži, posebno ako gre za kako nalezljivo bolezen Na kmetih treba zlasti paziti na hlev in mlekarno. Muh ne bi smelo biti v prodajalnicah, pekarnah in v drugih prostorih, kjer se hrana pripravlja. Kjerkoli je navada postaviti mreže na okna in vrata, naj služijo proti komarjem. Od snovi, ki so strupene za muhe, je morda najbolj primeren formalin. Naj se pomeša v štiridesetkrat večjo količino vode in pretoči v skledice, ki naj se postavijo vse okolo sobe; istočasno naj se odstranijo vse druge tekočine. Ako muhe tekom nekoliko ur nimajo pristopa do drugih tekočin, se napijejo te razstopine in pocrkajo. Prilepljivi mušni papir pomaga zatirati muhe, dasi ni pravzaprav znak dobrega gospodinjstva. Navadno se pobijanje muh začne v poznejši sezoni, ko jih je že vse polno in more lov na muhe le neznatno znižati njih število. Boljše bi bilo, ako to storimo takoj spomladi, ko je muh razmeroma še malo. Ako bi ljudje vporabljali takoj ob začetku mušne sezone ves oni napor proti muham, ki ga rabijo kasneje in bi zlasti pazili na takojšnje uničenje vse nesnage in smeti tekom vsega leta, bi muhe večinoma že davno izginile iz človeških bivališč.

r **Umetne trepalnice.** Nekega ameriškega kemika, ki je prišel med vojno na Angleško delat v neko tvornico municije, je zadela leta 1917. strašna nesreča. Vnela se je posoda žveplene kisline in tekočina mu je pljusnila v obraz ter ga vsega ožgala. Revež je izgubil obe trepalnici. K sreči so mu zdravniki rešili oči, toda skozi 7 let je nesrečnik neznansko trpel. Vsled silnih bolečin ni spal po cele noči. Po raznih poizkusih se je sedaj posrečilo nekemu znanemu zdravniku v Liverpoolu, da mu je vcepil umetne trepalnice s kožo, katero mu je izrezal iz roke. Operacija se je popolnoma posrečila. Kemik sedaj lahko zapira in odpira oči.

r **Plavajoče razstave na Donavi.** Več avstrijskih podjetij namerava ustanoviti družbo za podonavsko propagando sejmov. V to svrho se bodo prirejale plavajoče izložbe raznih industrijskih proizvodov. Parniki te družbe bodo vozili s stalnimi izložbami po vsej Donavi in po Črnem morju tja do Turčije. Družba razpolaga z začetnim kapitalom 4 milijard avstrijskih kron. Pričakuje se, da bo družba mnogo pripomogla k gospodarskemu zbližanju med podonavskimi državami.

r **Stoletnica odprave zanimivega ženskega privilegija na Angleškem.** Letos poteče sto let odkar so na Angleškem in Škotskem odpravili takozvano »jezično torbo« za ženske. Besedičnice so namreč do pred 100 leti obsojala sodišča na »jezično torbo«, katero je po razsodbi policaj privezal ženi na usta, tako, da je seglo železo do grla. Tako okomotano brbljavko je policaj peljal po celem mestu ali trgu. L. 1824. je bil ta barbarski običaj ukinjen, toda ostale so po njem še vedno torbe, katere je sedaj videti v angleških muzejih. Najlepši eksemklarji so danes na ogled v Cheshiru in Lancashiru, kjer je menda bilo največ obrekljivih jezičnic.

r **Brezžični brzojav.** V Nemčiji so uvedli že pred dvema letoma hitre brezžične brzojavke med nekaterimi mesti. Podano je jamstvo, da se taka brzojavka dostavi naslovniku 15 minut po predaji. Med Češkoslovaško in Nemčijo se sedaj vrše pogajanja za uvedbo hitrih brezžičnih brzojavk. Za tako vrsto naglega poročevanja se posebno zavzemajo praške banke. Pri tej priliki bodi omenjeno, da se je koncem leta 1923. nahajalo na vsem svetu 16.122 brezžičnih oddajnih postaj, od teh 1117 obrežnih, 14.560 ladijskih, 393 v notranjosti držav in 52 postaj na zrakoplovih in letalih. Skoraj v vseh državah je treba prositi pristojna državna oblastva za dovoljenje za instalacijo brezžičnih naprav.

r **Nedelja — Ljeninov dan.** Moskovski mestni sovjet je stavil te dni predlog, da naj se v sovjetski Rusiji ukine buržujski antirevolucijski naziv »nedelja« in se ime tega dne nadomesti z revolucijskim nazivom »Ljeninov dan«.

r **Za ohranitev lesenih cerkva na Slovaškem.** V šariški županiji na Slovaškem je veliko število lesenih cerkva, katerih slog je posebno značilen za slovaško narodno umetnost. Te cerkve so večinoma v slabem stanju. Urad za varstvo spomenikov na Slovaškem je zato sklenil, da cerkve popravi ter je v to svrho izdelal potrebne načrte.

r **Tiger v človeški podobi.** Pred dnevi so v Rusiji obesili razbojnika Ivana Kornilova, ki je bil strah in trepet cele Mandžurije. Ljudstvo ga je imenovalo »tisočkratnega razbojnika«, ker so mu očitali, da je izvršil najmanj tisoč umorov. Ta ljudska sodba ni bila pretirana, ker je Kornilov sam priznal okrog 700 ropov, števila svojih žrtev pa se sam ni več spominjal. Tiger Mandžurije ga je imenovalo ljudstvo v vaseh Mandžurije, ki meji na Kitajsko. Kornilov sam je priznal, da je ubijal iz samega veselja do ubijanja. Pogled na vročo kri svojih žrtev, da ga je razburjal in poseben užitek, da mu je bil pomočiti roke v to kri. Mnogokrat se je zabaval ob umiranje svojih žrtev, ki jih je nalašč mučil, da bi delj časa gledal njihovo trpljenje. Kornilov je bil glavar tolpe zločincev, ki je štela približno 100 mož. Ljudstvo jih je imenovalo: »Tolpa stoterih vragov«. Ta tolpa je napadala Ruse in Kitajce in vsakega, ki se je lahkomiselno upal v divje kraje Mandžurije. Nekoč je vzela neka kmetska družina Kornilova, ko je krvavel iz več ran, pod svojo gostoljubno streho. Negovali in zdravili so ga toliko časa, da je okreval, je čutil dovolj moči, da bi lahko odšel v gozd nadaljevat svoje zločinsko življenje, je poklical gospodarja, gospodinjo in njuno hčer predse in jim dejal: »Zahvaljujem se vam, da ste mi rešili življenje, ali ker imajo samo mrtveci to lastnost, da ne govore več, zato morate umreti.« To rekši, je prerezal vsem trem vratove. Pred letom dni so bili Kornilova ujeli in postavili pred sodni dvor. Njegova ljubica pa mu je na skrivnosten način preskrbela samokres in bombe. Razbojnik je sredi sodne obravnave ubil oba žandarja ob svoji strani in zbežal na prosto. Zunaj je vrgel bombo med svoje zasledovalce, jih ubil osmero in ranil nad 20 ljudi. Sredi ulice je skočil na kočijažki voz, ubil kočijaža, pognal konja in ni ga bilo več. Za Kornilovo skrivališče so končno zvedele oblasti in obkolili so hišo, v kateri se je skrival s svojo ljubico. Dolgo so ga iskali v hiši in na dvorišču in ga končno zagledali skritega v vodnjaku. Začeli so streljati nanj ali Kornilov je dvignil svojo ljubico nad se, se skril za njeno telo in se končno udal. Po dolgi obravnavi so ga obsodili na smrt na vešalih. Vsa Mandžurija se je oddahnila, ko se je raznesla vest, da tiger Mandžurije ne živi več.

Za smeh in kratek čas.

Ribniška.

Gašper: „Leta tečejo... Danes obhajam desetletnico svoje poroke in po nekaj mesecih bova skupaj z ženo stara že šestdeset let. Ne verjameš?“

Tone: „Ne vem, kako bi rekel...“

Gašper: „Tako-le je to: žena pomeni številko šest, jaz pa sem ničla zraven nje...“

Vročina.

Gospodična, ki si je barvala lice, se je razgrela na plesni veselici in vsaka znojna kaplja ji je zarisala na obrazu rdečo črto. To je zapazila njena šestletna sestrica ter je preplašena hitela k materi, proseč jo, da naj odide domov.

„Ali si se že naveličala gledanja?“ je poizvedovala mati.

„Tisto ne, ampak vročina...!“ je tožilo dekletce. „Pomislite, naši Danici se je pričela koža tajati na obrazu!“

Zastonj.

Zdravnik (pri preiskavi bolnika šepetaje sam s seboj): „Veste, je zastonj.“

Bolnik (zase): „No, ta pa vendar enkrat ne bo nič računal.“

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Priporoča se **mizarstvo**

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloga pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo solidno!

Načrti in proračuni brezplačno.

PISALNE STROJE

najcenejše v špecijalni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev

LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo, ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.